

Column door Esther Kok uitzending 25 juli 2019

Voor Cyprian, Marijke, Danny, Bart en de verwarde vrouw op de A12.

Deze namen zeggen u misschien niets. Alhoewel Bart van U misschien wel een belletje doet rinkelen. Zij zijn, zoals het in de volksmond nu heet, personen met verward gedrag. Mensen die... Tjah, hoe omschrijf je personen met verward gedrag? Wie zijn dat? Hoe zien zij eruit? Het antwoord daarop is dat er geen eenduidige definitie is. De een zegt: mensen die dreigen grip over hun leven te verliezen.

Anderen zeggen: gevaarlijke mensen. Het zijn in ieder geval mensen die, veelal, tegen wil en dank terechtkomen in vervelende situaties. De Kennisgroep noemt het daarom mensen met onbegrepen gedrag, in plaats van verward gedrag. Een duik in het onderwerp.

Anne Faber, Els Borst en Joost Wolters. Deze namen zegt iedereen wel iets. Alhoewel de laatste naam misschien geen lichtje laat branden, zal 'de metromoord' dat wel doen. Wat deze mensen gemeen hebben? Ze zijn allemaal slachtoffer van iemand met verward gedrag. Deze ernstige incidenten vormen het beeld van 'verwardheid' is. Er wordt veel minder gekeken naar het overgrote, andere deel van mensen die nooit gevaarlijk gedrag zullen vertonen.

Mensen die veel last hebben van hun eigen gedrag en dat op een onbegrepen manier uiten. Maar toch is het een logische reactie dat de we denken dat mensen met verward gedrag gevaarlijk zijn. Deze incidenten worden namelijk groot uitgemeten in de media. Maar zo gevaarlijk zijn ze niet, maar het stigma rond deze mensen is enorm groot. Iedereen is namelijk weleens in aanraking geweest met iemand die verward gedrag vertoonde.

Misschien keek u ernaar en wist u niet wat u moest doen. Misschien maakte het u boos en wilde u dat diegene achter slot en grendel werd gezet. Of u handelde. Die laatste categorie mensen is overigens erg klein. Maar ik neem het u niet kwalijk als u niet handelde. Niemand. Want wat zou ik doen als ik iemand met verward gedrag zou tegenkomen? Zou ik reageren uit compassie en empathie? Of juist bang worden?

De afgelopen jaren heb ik veel gezien en meegemaakt. Uiterste machteloosheid, maar ook hoop. En toch maak ik mij zorgen. Om mij heen zie ik steeds meer mensen die mentale klachten hebben. Woorden als moe, hoofdpijn, depressie, oververmoeid, burn-out etc hoor ik enorm veel. Het wordt bijna een trend. Creëren we een maatschappij die te ver weg staat van wie wij willen zijn?

Worden we een individualistische maatschappij waarbij de 'ik' het belangrijkste instrument is met als hoogtepunt de selfie? We zijn teveel bezig met het beheersen van wat er gebeurt. We plaatsen veel in hokjes en vakjes om het beheersbaar te laten zijn. Controle en voorspelbaarheid beheersen ons dagelijks leven.

Maar er is hoop aan de horizon. Er zijn een aantal grote, belangrijke instanties die nee zeggen tegen de hokjes en stellen: hier heeft geen mens iets aan. Zoals de Belgische Hoge Gezondheidsraad. Het adviesorgaan stelt in een nieuw rapport dat de mens centraler moet komen te staan. Ze zeggen: Een mens is meer dan een diagnose. Er moet ook hulp kunnen worden geboden zonder een sterk afgelijnde diagnose.

De vraag die moet worden gesteld is: 'kunnen we alles controleren en beheersen?' Het antwoord is in mijn ogen: nee. We kunnen niet voorkomen dat het aan de hand kan lopen. Dat er ernstige incidenten zullen plaatsvinden. Oh nee? Nee. Matthé Scholten, verbonden aan de universiteit van Bochum, heeft onderzoek gedaan naar het preventief opsluiten van mensen met onbegrepen gedrag.

Uit het onderzoek komt dat om 1 geweldsincident te voorkomen er 4286 mensen preventief moeten worden opgesloten. 1 geweldsincident op zoveel mensen. Amsterdam heeft ongeveer 40 mensen die gevaarlijk kunnen worden. Dat betekent dat heel stadsdeel West en een deel van stadsdeel centrum preventief moet worden opgesloten. Is dit te rechtvaardigen? Dat er zoveel mensen ten onrechte worden opgesloten?

Het is volkomen idioot om dit te doen. In zijn onderzoek haalt hij nog iets aan wat ik graag kort bespreek: vrees risico. Dit betekent dat we het risico hoger inschatten dan dat het daadwerkelijk is. We zijn banger voor een terroristische aanslag, dan voor een auto ongeluk. Terwijl we eerder zullen omkomen bij een auto ongeluk, dan een terroristische aanslag. Wat mist er toch in deze wereld?

Het gesprek ontbreekt. Een open dialoog waarin ongemakkelijkheid een plek heeft. Conflicten mogen er zijn. Mijn motto: als het schuurt, weet je dat het goed zit. De maatschappij heeft meer menselijkheid nodig, empathie en inlevingsvermogen. We vergeten het verhaal achter de mensen met onbegrepen gedrag. Voor Cyprian, Marijke, Danny, Bart en de verwarde vrouw op de A12 is het leven namelijk een continue strijd.

Elke ochtend sta je op met de wetenschap dat elke seconde je in een neerwaartse spiraal terecht kan komen. En die spiraal stop je niet zomaar. Het vergt enorm veel doorzettingsvermogen en overlevingskracht om door te gaan. Te overleven. De energie en innerlijke kracht die er voor nodig is om erboven uit te stijgen en behandeling te volgen is enorm. Een behandeling die veel pijn en verdriet opwekt.

Die pijn en verdriet verwerken vraagt, metaforisch gezien, het beklimmen van de Mount Everest zonder voorbereiding. Uit onderzoek blijkt ook dat mensen met verward gedrag eerder slachtoffer zijn, dan dader. En toch weet meer dan de helft van Nederland dit niet en ziet dit niet. We hebben allemaal de behoefte om gezien te worden. Maar we vergeten dat anderen dat ook willen. Iedereen heeft talenten, vindt dingen lekker of vies. We hebben een netwerk. Liefdes, naasten die om ons geven.

Geloof mij: we zijn meer hetzelfde, dan dat we denken dat we anders zijn.

